

Titel: Numerus i nydansk, [nominalmorferne] 014-0010

Citation: "Numerus i nydansk, [nominalmorferne] 014-0010", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 10. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_014-shoot-wNKS-2757_0000_014_nominalmorferne_0010_p10_bP9_TB00016/facsimile.pdf (tilgået 01. august 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

II. Relationer.

9. Stamme og morfemer. Ved opstillingen af paradigmerne har vi set, at paradigme 1 indeholder et uoverskueligt højt antal led, medens de andre 5 kun indeholder 2-3 led, hvoraf det ene endda er lig 0. Men denne numeriske forskel forbindes med en anden meget væsentlig forskel. Paradigmerne 2-6 indgår indgaar en række afhængighedsforhold til størrelseruden for den enhed, vi hidtil har betragtet, medens der ikke grammatisk set synes at bestå saadanne eksterne afhængigheder m.h.t. leddene i paradigme 1. Hvis vi i enheden Træerne er sprunget ud indsetter ss for træ vil det ikke efter sprogets regler fremtvinge nogen ændringer i keden, selv om man måske ikke har fx oplevet en situation, der svarer til indholdet af sætningen sæerne det første ord i

Stamme-
ord som
mange,
mange,
som
indgår
afhængig-
heder
i den
ikke simple
sammenhæng.

er sprunget ud. Men ændrer man træerne er grønne til træet kræver sprogets regler en tilsvarende ændring fra grønne til grøn. Sæt Leddene i det paradigme, der ikke indgaar saadanne eksterne afhængigheder, kaldes man stammer, medens de led, der indgaar eksterne afhængigheder kaldes morfemer.

Stammer og morfemer i morfemparadigmer

Inden for den enhed, der traditionelt kaldes ordet indgaar stammer, der indgaar et paradigme af men, derimod en række afhængigheder. Der findes stammer, der altid optræder sammen med alle de 5 morfemparadigmer, vi har fundet, og aldrig med andre (fx. ss, stol o.l.); men der findes også et paradigme af stammer, der dels kan forbindes med den "sekvens" af morfemer, vi her beskæftiger os med, dels med de såkaldte verbal-morfemer, fx.

hus/et; huse/de. Kaldes vi det forstnevnte stammeparadigme rene nominalstammer, det andet nominal-verbalstammer, kan vi sige, at de rene nominalstammer forudsætter sekvensen af nominalstammer, medens denne sekvens ikke forudsætter de rene nominalstammer (idet den også kan forbindes med nominal-verbalstammer). Morfemsekvensen er som man siger konstant, stammeparadigmet variabelt.